

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

50. SZÁM

2024 ÁPRILIS-JÚNIUS

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 18044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

Kiadványunk 50. számát ajánljuk figyelmébe. Az 50 igazán szép kerek szám, habár a negyedévente megjelenő füzetecskénk valójában tizenkét és fél éves fennállását jelenti. E lapszám tematikája a szarkapintyek körül forog. Befejező részhez ért Siroki Zoltán több mint ötven éve írt cikke a szarkapintyekről. A sors pedig úgy hozta, hogy a ritka fajok tenyésztéséről közölt sorozatunkban a kétszínű szarkapinty tartásáról és tenyésztéséről számol be Hargas Márton tenyésztőtársunk.

Remélhetőleg több írást is olvashatunk majd tőle, hiszen a Sperместes nemzetség majdnem összes faját (óriás szarkapinty, kis szarkapinty, kétszínű szarkapinty), illetve a *Lepidopygia* nembe tartozó törpe szarkapintyet is tartja és tenyészt. Köszönjük írását!

Köszönettel tartozunk azoknak is, akik adójuk 1%-ának felajánlásával támogatták Alapítványunkat. E felajánlások nagy segítséget jelentenek működésünkhöz.

Következő számunkban tájékoztatjuk az érdeklődőket az idei Siroki-díj ünnepélyes átadásának helyszínéről és idejéről. Addig is szívesen vesszük javaslataikat a kitüntetett személyét illetően.

A díjazott minden évben egy olyan elismert tenyésztő, aki több évtizedes tenyésztői múltja mellett a hazai szervezeti életben is aktívan tevékenykedett, tevékenykedik, és fontos kritérium az ismeretterjesztő munkásság megléte is.

Levélben, emailen, telefonon is szívesen fogadjuk az ajánlásokat!

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 50. RÉSZ

A szarkapintyek (*Spermestes* sp.) (folytatás)

Az óriás szarkapinty előszeretettel tartózkodik a folyómenti sűrűségben, nádasokban, gyakran emberi települések közelében is. Különösen szereti a rizst, ezért elterjedése Kelet-Afrikában mindenütt követi a rizskultúrát. Általában sehol sem gyakori madár. Hossza 12 cm. Erős és viszonylag hosszú csőre miatt az igazi szövőmadarakhoz sorolták a múltban a szisztematikuskok.

Fogságban való viselkedése alapján azonban hamarosan a helyére került. Még az első világháború előtt 1913 őszén hozatott Apám egy pár szarkapintyet a neulmi Götz cégtől. Szerencséje volt, mert egy valódi párt kapott. Tudnunk kell ugyanis, hogy a szarkapintyeknél ivari dimorfizmus nincs. A nemeket csak az ének alapján lehet megkülönböztetni.

Óriás szarkapinty (Fotó: tanzaniabirds.net)

Így aztán, ha az ember egy párat hozat, kap 2 darabot, amelyekről az esetek többségében kiderül, hogy két hímmel van dolgunk. A mi óriás szarkapintyeink csendes, békés természetű madarak voltak. Megérkezésüket követő év tavaszán költöttek is egy zárt odúban. Mivel Apám a költéseket óvatosságból nem igen ellenőrizte, sokáig bizonytalanságban voltunk az eredmény felől. Az öregek szabályszerűen váltották egymást, egy idő múlva bőven fogyasztottak friss hangyatojást (hangyabábót), de soha semmiféle hang nem jött a fészekből. Végre elfogyott Apám türelme és megnézte mi van az odúban, és íme, nagy megrökönyödésére kirajzott öt jól fejlett, kitollasodott fióka. Szerencsére sikerült valamennyit összeszedni és az odúba visszahelyezni. Az öregeket ez a beavatkozás egy cseppet sem zavarta, szépen felnevelték a fiaikat, sőt abban az évben még egyszer költöttek, és ismét öt fióka repült ki.

Az óriás szarkapintyek egy 2 x 2 x 3 m-es nagy kerti volierben költöttek egy csomó asztrild és amandina fajjal együtt. A szarkapintyek lakótársaikkal mindvégig a legnagyobb békességben éltek. 1914 augusztusában Apám valamennyi fiókát, az öregekkel együtt eladta egy Juranek nevű pesti madárkereskedőnek, mert kitört a háború és be kellett vonulnia.

A tenyészpár 8 koronába került szállítással együtt (vámot akkor még nem kellett fizetni).

Juranek pedig adott darabjáért 1 koronát. (Ezt csak azért írom le, hogy bizonyítsam, milyen „jó üzlet” a madártenyésztés.)

Kis szarkapinty

Azóta sem volt több óriás szarkapinty Magyarországon, pedig remek madarak. A második világháború után csak egy-két esetre emlékszem, hogy a Gefiederte Weltben ilyet hirdettek. Nem sok remény van tehát, hogy hozzájuthassunk. A kis szarkapintyet azonban mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Néhány szót még a táplálásukról. A díszpintyek részére készített magkeveréket kapják (fehérköles, muharmag, fénymag, csumiz). Szeretik a friss hangyatojást, a keményre főtt tojást és a lisztkekacot (a lisztbogár lárvája).

Kis szarkapinty pár

Zöld eledelnek kapjanak tyúkhúrt (*Stellaria media*), salátát. Ha ezek szezonja elmúlt, pótolható a nagy útifű félérett virágzatával és uborkával. A fiókák felneveléséhez lágyeledelnek a főtt tojás teljesen megfelelő. Nem igaz az, hogy friss hangyatojás nélkül nem nevelnek. Fontos, hogy a száraz magvakat, különösen költés idején, csíráztatva is megkapják.

Zoo Híradó 1972/1.

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

71. RÉSZ

A kétszínű szarkapinty (*Spermestes bicolor*) tartása és tenyésztése

A madártenyésztést általános iskolás koromban kezdtem el, vasadiként a gyáli egyesületben, Túri Mikibánál egy szuper csapatra leltem, akikkel jártuk a TIT stúdiót, egyéb más madaras rendezvényeket, és saját kiállításokat is rendeztünk.

Azok a régi szép idők...! Majd felnőttként munka mellett a madarászás megmaradt, de a kiállítások kikoptak az életemből.

Mindig vonzottak a különleges ritka egzóták, kihívást láttam tenyésztésükben.

Még a sors is így hozta, avagy a szerencse, hogy idén márciusban egy 6 fős *Spermestes bicolor*-ra, azaz kétszínű szarkapintyekre leltem.

Hazaérve a csapattal, egy madárház belső üres röpdéjébe engedtem őket.

Már kiengedéskor az egyik a földön maradt, nem tudott a társai mellé felreppeni az ülőrúdra.

Jobban megfigyelve, és a hátam mögött lévő évek tapasztalatából úgy gondoltam, hogy tojás lehet az oka.

Kézbe vettem, és valóban, lehetett érezni, hogy bizony itt tojás akadt el a kloákában.

Gondoltam, egy tojó már biztos van a hatból, mindenképpen meg kell mentenem.

A madárház zárt, de fűtetlen. Idén, 2024-ben elég szeszélyes volt a március, hirtelen meleg után nagy lehűlések voltak.

Nem volt ez másként azon a napon sem, így visszatettem a hordozóba egy fűrtösköles társaságában, némi ivóvízzel, a párom nagy örömeire bevitettem a lakásba, és rátettem a meleg radiátorra.

Rita mikor szembesült vele, hogy most épp gyógyítás folyik, már semmi ellenszegülés nem volt részéről, csak annyit mondott - Menj, rakj még a kazánra!

Aztán együtt izgultunk, vártuk a reggelt.

Reggel mocorgásra ébredtünk, mely a hordozó felől érkezett, gondoltam, ha tojás nincs is, de a madár életben van !

Gyors villanykapcsolás és nagy csodálkozás! A madarunkat mintha kicserélték volna, teljesen aktív volt, és igen, egy törött tojás is volt dobozban.

Fel is írtam rögtön, a piros gyűrűs egyed tojó!

Visszaengedtem a röpdébe, egyből mellé szállt egy fehér gyűrűs madár, tehát egy párom már biztosan volt!

A 150x120x250 magas röpde, amiben elhelyeztem őket, be lett rendezve, a sarkokban fejmagasságban és teljes magasságban pampafű kényeket raktam.

A gömb alakú fészket fejmagasságban egy hét alatt megépítették, szabadon az egyik száraz pampafű kényébe.

Volt kerek és nyitott odú is mint opció, de az nem, nyerte el tetszésüket.

Fészkepítéshez vékonyszálú fűvet és a pampafű virágát használták.

Olyan probléma merült fel, hogy míg napközben a pár védte a fészket fajtársaiktól, ezzel szemben estére mind a hatan a fészekben tobzódtak.

Gondoltam ilyen éjszakai házibulikból eredményes költés nem lesz, így a négy fő rendbontót kivettem tőlük. Kaptak cserébe lakótársnak egy pár kis kubapintyet, egy pár káka pintyet, egy pár kisszarka pintyet, és egy pár barnamellű nádipintyet.

Nagy meglepetésemre apróbb feszültségek voltak csak, míg mindenki meg nem találta a fészkelési helyét.

A kétszínű szarkák elől mindenki kitért, kivéve a kis szarkapintyeket, ők beleálltak a csőrcsatába!

Persze pár kardcsörtetés után reppentek tovább az ő territóriumukba, és ismét béke honolt a volierben.

Eltelt egy hét, és azt vettem észre, hogy csak a hím kétszínű szarkapintyet látom. Nagy meglepetésre új fészket építettek a régivel szembeni sarokban, ugyanúgy a pampafűbe, és a tojó elég sokat bent is tartózkodott. A szülők ezután felváltva ülték a tojásokat, kelés előtt mindketten, volt hogy egész nap nem láttam őket. Náluk 1 fióka kelt, mely a lehülések végett kirepülés előtt sajnos elhullott.

A másik párnál, akik időközben összeálltak egy nagyobb röpdében 10 pár kis szarkapinty, 1 pár kis kubapinty, egy pár törpe szarkapinty, 1 pár kákapinty és egy pár muskátlinty társaságában, 5 tojásból 5 fiókájuk kelt.

Ők nyitott odúban építették fészket, ugyanúgy vékony fűszálból, pampafű virágzatból.

A fiókák 12-14 nap múlva kelnek ki, nevelésükhöz pintyeknek való magkeveréket, fűrtös kölest, külön edényben muharmagot, lágyeleségnek reszelt főtt tojást, reszelt sárgarépat búzadarával elkeverve, délutánonként tyúkhúrt kaptak.

Mindig főt tojást adtam, sárgája nélkül a madaraimnak, búzadarával, 1/3 rész sárgarépával vagy cékla répával (levét kinyomva), elkeverve lágyeleségnek. Sárgájától a házi tojásnál hasmenést tapasztaltam a fiókáknál, bolti tojásnál ilyen problémám nem volt, de mivel etetéskor van egy társam is, aki mindig a lábamhoz dörgölőzik –hízeleg, rám néz, könnyörögve nyávog, így nem tudok neki ellenállni, ezért a tojássárgákat Findusz, a macskám megkapja, a boltiét is.

A költést akkor ellenőriztem, mikor már úgy számoltam, hogy kikelhettek a fiókák, naponta be-bekukucsáltam, gyűrűzéskor ki is szedtem a fiatalokat, majd vissza a fészekbe, a szülőket nem zavarta.

Gyűrűzés után is naponta megnéztem őket, hogy folytatódik-e a nevelés, de mindent rendben találtam.

Mikor már teljes tollazatban voltak, a kíváncsiszkodást abbahagytam, nehogy idő alatt kiugorjanak a fészekből.

A begyükben lágyeleség, sok fénymag és tyúkhúr volt, némi muharral.

A fiókák fészüket igen sokára, 25 nap múlva teljesen magabiztosan repülve hagyják el, ahová éjszakára az első napokban még a szülőkkel visszatérnek. A szülők ilyenkor nagyon óvják őket, ha bárki a társas röpdében a gyerekeik közelébe mer menni, az a "halál fia", megtépi, elzavarják. Ez a feszültség az első 2-3 napban volt, aztán lenyugodtak.

Ilyenkor, mivel nagyon jól repülnek, és még új nekik a fészken kívüli világ, nagyon zavarja őket az ember jelenléte.

Óvatosnak kell lenni, ki ne röppenjenek mellettünk, össze ne törjék magukat, a röpdében jobb ilyenkor csak az etetés idejét eltölteni köztük.

Az idő elteltével, és ahogy lassan kiismerik magukat a röpdében, már teljesen nyugodtak lesznek, ekkor adnak időt arra, hogy gyönyörködjünk bennük.

Két hét után már velük egyidős kis szarkákkal átköltöztek egy nyitott odúba éjszakára, 5 kétszínű szarka, és 4 kis szarka.

Eleven szívós madaraknak mutatkoznak, szépen fejlődnek, tollruhájuk még nem hasonlít a szülőkéhez, fej, fent a hát rész, farok sötét barna, has rész világos.

Csőrük és lábuk fekete.

A szülők időközben renoválták a fészüket, remélem a következő költésre készülnek.

Röviden összefoglalva, a jellemük, fiókanevelésük a kis szarkapinttyel megegyező, a két faj kirepült fiataljai is nagyon hasonlítanak egymásra, hangjuk viszont az óriás szarkapinty hangjára hasonlít.

Hím és a tojó tollruhája egyforma, a kétszínű szarkapintyek nemét csak a hím halk éneke alapján lehet megkülönböztetni, ilyenkor has tollait leengedve halkán udvarol.

Hargas Márton

A Siroki díj (vándorserleg) eddigi tulajdonosai

**1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János
2021 Dr. Fekete Csaba
2022 Dr. Vörös Zéta András
2023 Papp László és Papp István**